

Załącznik do Uchwały Nr 7/LIX/24
RADY MIASTA I GMINY WISKITKI
z dnia 15 lutego 2024 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE WISKITKI
NA LATA 2024- 2027**

Spis treści

I Wstęp.....	2
II Podstawy prawne.....	3
III CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
III 1. Przemoc domowa- definicje prawne	4
III 2. Formy i fazy przemocy domowej	6
III 3. Ochrona osób doznających przemocy domowej	8
IV Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Wiskitki	10
IV 1. Podstawowe informacje o gminie	10
IV 2. Skala zjawiska na terenie Gminy Wiskitki- dane instytucjonalne	11
IV 3. Przemoc domowa na terenie Gminy Wiskitki w opinii społeczności lokalnej	14
V Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej	21
VI Część programowa.....	22
VI 1. Założenia Programu	22
VI 2. Adresaci Programu	22
VI 3. Cel główny i cele szczegółowe Programu	23
VI 4. Przewidywane efekty realizacji Programu	28
VI 5. Monitoring Programu.....	29
VI 6. Finansowanie Programu.....	29

I Wstęp

Przemoc domowa to specyficzna grupa czynów zabronionych przez prawo, a jej stopień społecznej szkodliwości jest bardzo wysoki. Przyjmując definicję Rady Europy, przemoc w rodzinie (inaczej przemoc domowa) określa się, jako „wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami, lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy nie”¹.

Analizując statystyki dotyczące przemocy domowej zaobserwować można, iż problem ten dotyczy najczęściej kobiet i dzieci. Z uwagi na swoją złożoność, zjawisko to wymaga podejścia interdyscyplinarnego oraz stałej i systematycznej współpracy instytucji oraz organizacji rządowych i pozarządowych zmierzającej do zmniejszenia skali jego występowania. Działania zapobiegawcze przemocy domowej należy realizować na wielu poziomach. W działania powinno się zaangażować oprócz ustawodawcy, organizacji rządowych i pozarządowych, również całe społeczeństwo².

Niemniej istotna jest ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej. Bez wątpienia doświadczanie przemocy w rodzinie, a zatem w środowisku, które powinno być ostoją bezpieczeństwa i zapewnić godne warunki do życia i dorastania, niesie za sobą szczególnie dotkliwe konsekwencje³.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszaniu jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wiskitki na lata 2024- 2027. Program nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

¹ Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, Istanbul 2011.

² Stożek M., *Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009, s.

³ J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2017, s. 31-32.

II Podstawy prawne

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wiskitki na lata 2024-2027 został opracowany zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2023, poz. 289, 535) – z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy wspomnianej Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 535), która obowiązuje w zasadniczej części od 22 czerwca 2023 r.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku (Dz.U. 1997 nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2023, poz. 289, 535),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2023, poz. 901, 1693, 1938),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2022 poz. 447),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. 2023 poz. 165 ze zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2022 poz. 559),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2020 poz. 2050),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2022 r. poz. 1327),
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1882),

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2020 poz. 1359),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1138)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. 2022 poz. 1375),
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. 2021 poz. 1805),
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. 2023 r. poz. 1304),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

III CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

III 1. Przemoc domowa- definicje prawne

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Natomiast w myśl art. 2 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) *małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,*
- b) *wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,*

- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i ich małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujący i gospodarujący oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Z kolei art. 2 ust. 1 pkt 3 definiuje pojęcie „osoba stosująca przemoc domową” – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 (wyżej);

Kolejno art. 2 ust. 1 pkt 4 określa pojęcie „świadka przemocy domowej” – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Ponadto, zachowania przemocowe mogą wypełniać znamiona różnych typów czynów zabronionych penalizowanych przez przepisy Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu, które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi, że:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

III 2. Formy i fazy przemocy domowej

Termin przemoc potocznie najczęściej zastępowany jest takimi pojęciami jak brutalność, okrucieństwo, przestępczość. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły. Utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił – jedna bowiem ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Jednakże nie należy utożsamiać przemocy z agresją. To, co odróżnia przemoc od agresji, to owa przewaga sił jednej strony. W przemocy zawsze występuje ona po stronie sprawcy, zaś w przypadku agresji jest zrównoważona. Celem przemocy jest wyrządzenie ofierze szkody, wywołanie bólu, zadanie cierpienia, poniżenie. Sprawca naraża na szkody zdrowie i życie ofiary⁴.

W celu określenia czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, należy zbadać czy spełnia następujące 4 warunki:

- jest intencjonalne;
- jedna osoba posiada wyraźną przewagę nad drugą;
- doszło do naruszenia praw i dóbr osobistych drugiej osoby;
- osoba, wobec której stosowana jest przemoc doświadcza cierpienia, ponosi szkody fizyczne i psychiczne⁵.

W literaturze spotkać można różnorakie klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniedbaniu. Formy te często występują łącznie. Przemoc fizyczna to zachowanie, którego skutkiem może być uszkodzenie ciała. Nieważne jest jednak, czy do takiego uszkodzenia dojdzie. Będzie to np. popychanie, szarpanie, kopanie, bicie pięścią, przypalanie papierosem. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, jest najczęstszą z form przemocy, trudną do udowodnienia. Przejawem takiej przemocy może być np. krytykowanie, szantażowanie, krzyczenie, obrażanie, lekceważenie. Z kolei przemoc seksualna to podjęcie czynności seksualnej bez zgody drugiej osoby lub wykorzystanie stanu jej nieświadomości.

⁴W. Jedlecka, *Formy i rodzaje przemocy* [w:] *Studia Erasmiana Wratislaviensia* = *Wrocławskie Studia Erazmiańskie* : zeszyt naukowy studentów, doktorantów i pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2007, s. 14.

⁵ <http://niebieska linia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie> (dostęp: 10.01.2024).

Przykładem będzie tutaj np. zgwałcenie czy nagrywanie stosunku seksualnego. Natomiast przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Będzie to m.in.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy. Ostatnią z wymienionych form przemocy- zaniedbanie, można określić też jako formę przemocy ekonomicznej. Oznacza ona np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie⁶.

Wśród licznych zagadnień przyczyn przemocy domowej M. Borowski⁷ wymienia następujące grupy:

- przestępczość;
- alkoholizm, narkomania, lekomania;
- zachowania autodestrukcyjne: samobójstwa, samouszkodzenia;
- zaburzenia nerwowe i psychiczne;
- dewiacyjne zachowania seksualne;
- inne typy zachowań dysfunkcyjnych wobec istniejącego systemu społecznego powodujące np. zwiększenie się liczby rozbitych rodzin i rozwodów czy zjawiska tzw. sieroctwa społecznego.

Przemoc domowa zazwyczaj nie jest aktem jednorazowym, wręcz przeciwnie- ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Zjawisko to najczęściej powtarza się według określonego schematu, który stanowią trzy następujące po sobie fazy:

1. Faza narastającego napięcia- jedno z parterów staje się napięte i stale poirytowane, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem, często zaczyna pić czy przyjmować inne substancje odurzające. W tym czasie osoba doznająca przemocy stara się spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, często przeprasza, wywiązuje się ze wszystkich swoich obowiązków. Objawami narastającego napięcia u osoby doznającej przemocy są różne dolegliwości typu bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa.

2. Faza gwałtownej przemocy- osoba stosująca przemoc wpada w szal i stara się wyładować napięcie. Do ataków agresji i stosowania przemocy dochodzi z mało istotnych powodów.

⁶ <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy> (dostęp: 10.01.2024).

⁷ M. Borowski, *Przemoc w rodzinie*, <http://www.korzan.edu.pl/konferencja/re-feraty/borowski.pdf> (data dostępu: 10.01.2024).

Osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, uspokaja osobę stosującą przemoc, stara się ochronić siebie, odczuwa wstyd i przerażenie, staje się apatyczna. Jest to najkrótsza faza. Skutki użytej przemocy mogą być różne- obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji osoby stosującej przemoc.

3. Faza miodowego miesiąca- jest to trzecia faza, kiedy osoba stosująca przemoc wyładowała już swoją złość, wie, że posunęła się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka wytłumaczenia dla tego, co zrobiła, okazuje ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w zmianę osoby stosującej przemoc, a także w to, że przemoc była jedynie incydentem, odczuwa bliskość i zaufanie. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia⁸.

III 3. Ochrona osób doznających przemocy domowej

Analizując raport podsumowujący działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za 2022 rok, należy stwierdzić, że przemoc domową zgłaszały przede wszystkim kobiety i były to głównie zgłoszenia telefoniczne. Wśród telefonujących zdecydowaną większość stanowiły właśnie kobiety (76%), jednak również mężczyźni nierzadko korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierali głównie dorośli. W analizowanym okresie odebrano 232 połączeń od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży (1,25% wszystkich rozmów). Osoby zgłaszające przemoc rzadko mówią o tylko jednym jej rodzaju. Przemoc psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. Zgłaszało ją w 2022 roku: 7518 osób (w tym 123 dzieci). Przemoc fizyczną zgłaszało 4385 dzwoniących (w tym 79 dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej oraz seksualnej⁹.

Każda z osób doznających przemocy domowej może liczyć na bezpłatną pomoc ze strony państwa. Art. 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że pomocy tej udziela się w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;

⁸ J. Maciaszek, *Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty*, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 39-41.

⁹ https://www.niebieskalinia.info/images/Raport_2022.pdf (data dostępu: 10.01.2024).

- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty, której procedura od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura Niebieskie Karty obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę Niebieskiej Karty w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury Niebieskie Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością podjęły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zobowiązane są niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

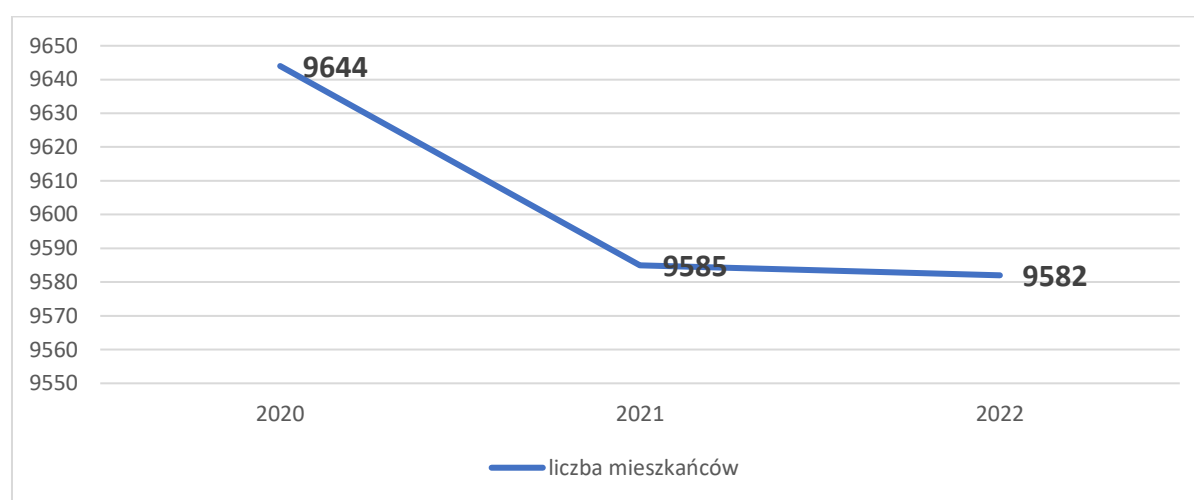
IV Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Wiskitki

IV 1. Podstawowe informacje o gminie

Gmina Wiskitki to gmina miejsko- wiejska położona w zachodniej części województwa mazowieckiego w powiecie żyrardowskim. Zajmuje powierzchnię 150,94 km².

W Gminie Wiskitki liczba mieszkańców na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 9 582 osoby, z czego kobiety stanowią 50,75%. W latach 2020-2022 liczba mieszkańców gminy Wiskitki zmniejszyła się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2020-2022.

Źródło: Raport o stanie Gminy Wiskitki za 2020, 2021, 2022 rok.

Ludność Gminy cechuje ujemny poziom przyrostu naturalnego. Ujemny przyrost naturalny jest efektem wysokiego poziomu zgonów oraz niskiego poziomu urodzeń.

Tabela 1. Przyrost naturalny w Gminie Wiskitki- lata 2020-2022.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2020	83	125	-42
2021	90	128	-38
2022	88	123	-35

Źródło: Raport o stanie Gminy Wiskitki za 2022 rok.

W skład jednostek organizacyjnych Gminy Wiskitki wchodzi:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach;
- Centrum Edukacji w Wiskitkach;
- Szkoła Podstawowa im. Świętego Jana Pawła II we Franciszkowie;
- Szkoła Podstawowa im. Aleksandra Kamińskiego w Guzowie;
- Szkoła Podstawowa im. Prof. Zbigniewa Religi w Miedniewicach;
- Szkoła Podstawowa im. Marii Kownackiej w Wiskitkach;
- Przedszkole Publiczne w Wiskitkach;
- Żłobek Publiczny w Wiskitkach;
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach.

IV 2. Skala zjawiska na terenie Gminy Wiskitki- dane instytucjonalne

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach funkcjonuje jako gminna jednostka organizacyjna pomocy społecznej. Na poziomie lokalnym wykonuje zadania skierowane na wsparcie i poprawę warunków życia mieszkańców Miasta i Gminy Wiskitki. Ośrodek pomaga dzieciom i rodzinom, osobom starszym, z niepełnosprawnościami, bezdomnym, chorym, obywatelom Ukrainy oraz innym osobom, które przeżywają różne sytuacje kryzysowe. Formy i metody wsparcia dostosowane są do indywidualnych potrzeb i sytuacji konkretnej rodziny czy osoby.

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;

- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są Grupy Diagnostyczno-Pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
- 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
- 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Dane zawarte w tabeli 2 wskazują, że w latach 2020-2022 liczba wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” ma tendencję dynamiczną- w 2021 roku liczba ta wzrosła, a w 2022 roku zmalała. W latach 2020-2022 odbyło się łącznie 29 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 54 posiedzenia grup diagnostyczno-pomocowych.

Tabela 2. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.

	2020	2021	2022
Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	19	6	4
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych	31	10	13
Liczba procedur „NK” kontynuowanych z roku poprzedniego	9	7	13
Liczba sporządzonych „NK” wszczynających procedurę w danym roku	19	21	12

Źródło: dane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

IV 3. Przemoc domowa na terenie Gminy Wiskitki w opinii społeczności lokalnej

Istotnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego odnośnie przedmiotu diagnozy. Przedstawione poniżej wyniki reprezentują badania ankietowe przeprowadzone w 2023 roku w ramach „Diagnozy zjawiska przemocy na terenie Gminy Wiskitki”.

Dane dotyczące zjawiska przemocy uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Wiskitki wśród dwóch grup reprezentujących lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy gminy,
- uczniowie ze szkół podstawowych (klasy V-VIII).

Diagnoza przeprowadzona wśród dorosłych mieszkańców wykazała:

- ✓ W subiektywnej ocenie większości badanych (łącznie 64%) przemoc domowa jest w ich społeczności lokalnej raczej rzadkim i bardzo rzadkim zjawiskiem.
- ✓ 25% mieszkańców wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 36% przyznało, że nie jest pewne, ale ma co do tego podejrzenia. Pozostałe 40% odpowiedziało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy domowej.
- ✓ 45% respondentów przyznało, że sami doświadczyli przemocy ze strony członka swojej rodziny. Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy to badani ci wskazują najczęściej, że doświadczyli przemocy psychicznej (92%). Nieco mniej respondentów zaznaczyło, że doznało przemocy fizycznej (58%). W dalszej kolejności ankietowani odpowiadali, że są osobami, które doznały/ doznają przemocy seksualnej (17%) oraz przemocy ekonomicznej (17%). Uzyskane wyniki wskazują, że niektórzy mieszkańcy doświadczają/ doświadczyły więcej niż jednej formy przemocy domowej. Większość ankietowanych, którzy doświadczyli przemocy domowej- 67% deklaruje, że w przeszłości wielokrotnie doznało przemocy domowej, ale takie sytuacje już się nie powtarzają. Kolejno, 17% przyznało, że doznali przemocy raz w życiu i nigdy więcej się to nie powtórzyło. Jednakże, 17% badanych odpowiedziało, że wiele razy doznało przemocy domowej i wciąż jej doznaje. Nieco ponad 1/5 ankietowanych (21%), którzy doznali przemocy domowej, prosiła o pomoc w tej sytuacji osoby trzecie-

Policję, rodzinę, szkołę, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, psychologa. Aczkolwiek większość- 79% nie zgłosiło nikomu, że jest wobec nich stosowana przemoc domowa.

- ✓ Zdaniem 94% mieszkańców gminy Wiskitki przyczyną zachowań agresywnych w stosunku do członków rodziny jest nieumiejętność radzenia sobie z problemami, a 64% wskazało, że wynika ona ze stresu. Mniejsze odsetki jako przyczyny agresji w stosunku do członków rodziny wymieniają złą sytuację materialną (38%), brak posłuszeństwa dzieci (32%), chorobę psychiczną (28%), odmienne zdanie członków rodziny (28%) czy też brak pracy (23%). W polu „inne” ankietowani wymieniali: „alkoholizm”, „zażywanie środków odurzających; nieumiejętność radzenia sobie z własnymi emocjami, być może agresorem jest ofiara przemocy domowej we własnym dzieciństwie”, „niska autorefleksyjność i słaba empatia”, „złe wzorce rodziców”, „tradycja”, wyuczony sposób reakcji na sytuacje trudne”, „wychowanie w domu przemocowym i późniejsze przenoszenie patologicznych zachowań na swoją nową rodzinę. Często też ogromne kompleksy, które osób przemocowa próbuje ukryć, przemocą podnosząc swoje ego”.
- ✓ W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity:
 - Łącznie 89% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną.
 - W społeczeństwie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „złych domach” – w sumie 94% mieszkańców gminy Wiskitki nie myśli w ten sposób o przemocy domowej.
 - Wszyscy badani (łącznie 100%) zdecydowanie zgadzają się lub raczej zgadzają się ze stwierdzeniem, że osobą doznającą przemocy domowej może być zarówno kobieta, jak i mężczyzna.
 - Poniższe wartości dotyczą łącznych odpowiedzi: zdecydowanie prawdziwe i raczej prawdziwe:
 - „Przemoc domowa to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” –0%;
 - „Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” –4%;
 - „Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy” - 6%;

- „Nie ma czegoś takiego jak gwałt w małżeństwie” - 4%;
 - „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 0%.
- ✓ Większość badanych- 85% odpowiedziało, że przemoc domową pomogłoby zwalczyć zaostrenie kar dla jej sprawców. Poza tym mieszkańcy zaznaczali edukację społeczeństwa (64%). W dalszej kolejności ankietowani wskazali zwiększenie niezależności finansowej kobiet (32%) oraz poprawę sytuacji materialnej rodzin (13%). Mieszkańcy mieli możliwość przedstawienia własnych propozycji. Wymieniali, że w zwalczaniu przemocy domowej pomogłoby: „jeżeli była interwencja policji dzielnicowy powinien przychodzić co tydzień niezapowiedzianie; wysyłanie osoby uzależnione na odwyk; pomoc w jakikolwiek sposób trzeba pamiętać, że dzieci, żona gdzie jest przemoc są zastraszone i nie powiedzą co tak naprawdę się dzieje ale wystarczy kontrolować- takie osoby nie zgłoszą się same”, „objęcie częstszym dozorem rodzin doświadczonych przemocą/ reagowanie na zło/ pomoc bezsilnym i potrzebującym, którzy się boją”, „przymusowa terapia radzenia sobie z agresją dla osób gdzie jest choćby cień podejrzenia o agresywne zachowania w stosunku do członków rodziny np. po interwencji policyjnej, oraz automatyczne zgłaszanie takich osób do kontroli przez odpowiednie służby. Nieodpłatna dostępność kursów samoobrony dla ofiar przemocy domowej wraz z terapią z psychologiem”, „pomoc psychologiczna rodzinom”, „większa świadomość najbliższego otoczenia i brak bierności ludzi na sytuacje związane z przemocą”, „łatwiejszy dostęp do poradni, psychologów”, „terapia dla par”, „dostępność do programów korekcyjnych dla sprawców, skuteczne kierowanie ich na programy korekcyjne, terapia dla ofiar”.
- ✓ Zdaniem 45% ankietowanych niepodjęcie interwencji przez policję mimo zgłoszenia przemocy domowej zdarza się raczej rzadko, 30% wskazało, że zdarza się ono czasami, 21%, że bardzo często, a 4%, że nie zdarza się nigdy. Kolejno, 64% mieszkańców uważa, że osoby zgłaszające przemoc domową bardzo często wycofują swoje zgłoszenie, 28% jest zdania, że robią to czasami, a 8%, że robią to raczej rzadko. Poza tym, 47% badanych uważa, że prokuratury czasami umarzają sprawy dotyczące przemocy domowej, 42% odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce bardzo często, 9%, że raczej rzadko, a 2%, że nie umarzają ich nigdy. W opinii 53% respondentów złe warunki i procedury przesłuchania poszkodowanych mają miejsce bardzo często, 36% wskazało, że zdarzają się to czasami, a 11%, że raczej rzadko. Orzekanie zbyt łagodnych wyroków wobec osób stosujących przemoc domową zdaniem 68% mieszkańców zdarza się bardzo często, 28% uważa, że ma miejsce

czasami, a 4% zaznaczyło, że raczej rzadko. Ponadto, 79% wskazało, że sytuacje takie jak długotrwałe dochodzenie i postępowanie sądowe występują bardzo często, 19% uważa, że mają miejsce czasami, a 2%, że raczej rzadko. Powyższe wskazują, iż nie wszyscy badani mieszkańcy są przekonani co do tego, że procedury dotyczące przemocy domowej są odpowiednie, a organy ścigania wykonują swoją pracę sumiennie.

- ✓ Respondenci otrzymali propozycje sześciu stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, do których trafności mieli się odnieść. Uzyskane wartości pozwalają sądzić, że zdecydowana większość mieszkańców Gminy Wiskitki nie przejawia postaw wychowawczych, które są charakterystyczne dla autokratycznego modelu wychowania (model ten zakłada wyraźny dystans między rodzicami a dzieckiem. Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z negacją zdecydowanej większości respondentów (93%). Poza tym, 78% mieszkańców uważa, że nawet łagodne kary fizyczne są przemocą domową. Co więcej, 81% ankietowanych jest zdania, że kary fizyczne powinny być zakazane prawem, a 89%, że bicie dziecka jest oznaką bezradności rodziców. Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 98% respondentów. Dodatkowo, 100% mieszkańców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów klas V-VIII ze szkół podstawowych wykazała:

- ✓ Zdecydowana większość uczniów ocenia relacje z rodzicami jak bardzo dobre oraz raczej dobre- łącznie 90%. Poza tym, część uczniów ma dobre relacje tylko z jednym z rodziców- 7% z mamą. Pozostałe 3% przyznaje, że ich relacje z rodzicami są raczej złe. Co więcej, wszyscy ankietowani wskazują na poczucie bezpieczeństwa w swoich domach.
- ✓ 14% uczniów przyznaje, że ich relacje z nauczycielami są bardzo dobre. Poza tym, wysoki odsetek badanych ocenia je jako dobre- 79%. Aczkolwiek, 3% uczniów wskazało, że są one raczej złe, a kolejne 3%, że są bardzo złe.
- ✓ Większość uczniów (łącznie 89%) czuje się dobrze w swojej klasie. Aczkolwiek 10% czuje się w niej raczej źle. Łącznie 79% uczniów przyznaje, że ma poczucie bezpieczeństwa w szkole. Nie należy jednak bagatelizować faktu, iż w sumie

20% badanych odpowiedziało, że nie czuje się bezpiecznie w placówce, do której na co dzień uczęszcza.

- ✓ W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. 24% uczniów przyznało, że wśród ich rówieśników są takie osoby.
- ✓ Wysoki odsetek badanych- 76% ma wśród rówieśników w szkole osobę, której zwierza się w sytuacji doświadczania trudności.
- ✓ Uczniowie zostali zapytani również o poziom ich zaufania i skłonność do powierzenia swoich trosk najbliższemu dorosłemu. W sumie 90% badanych jest skłonna poprosić o pomoc rodzica lub opiekuna. Jak wskazało badanie, poziom zaufania uczniów wobec bliskich dorosłych w sytuacji niepokoju i zagrożenia jest wysoki i mogą oni liczyć na wsparcie ze strony rodziców.
- ✓ Uzyskane wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w gminie Wiskitki, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.
- ✓ Kolejno, uczniowie zostali poproszeni o określenie częstotliwości występowania różnych przejawów agresji w środowisku szkolnym. Przyjętą w tym pytaniu miarą częstotliwości występowania różnych zdarzeń jest odsetek badanych, którzy wskazują, że dane zdarzenie ma miejsce codziennie oraz kilka razy w tygodniu. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że na terenie szkół najczęściej dochodzi do takich sytuacji jak: obgadywanie kogoś za plecami - łącznie 51% oraz wyśmiewanie kogoś i przezywanie - łącznie 45%. Rzadziej zdarza się unikanie, wykluczanie z grupy- łącznie 24% oraz kopanie i bicie- łącznie 24%. Mniejszą częstotliwość ma występowanie takich zachowań jak, grożenie komuś, szantażowanie- 10% oraz zabieranie komuś pieniędzy/ rzeczy- łącznie 6%.
- ✓ 69% ankietowanych odpowiedziało, że to chłopcy częściej niż dziewczynki dopuszczają się omawianych wyżej zachowań.
- ✓ Zdecydowana większość uczniów odpowiedziała, że do przemocy dochodzi najczęściej podczas przerw (90%). Zdecydowanie mniej badanych zaznaczyło, że dochodzi do niej po lekcjach (10%).
- ✓ Wśród źródeł zachowań agresywnych ankietowani najczęściej wymieniali, że ich rówieśnicy zachowują się w ten sposób, ponieważ chcą mieć respekt (45%), a także dlatego, że nie wiedzą, że swoim zachowaniem sprawiają komuś przykrość (28%). Nieco mniejsze odsetki wskazały, że uczniowie zachowują się agresywnie,

bo nie ponoszą żadnych konsekwencji (14%), lubią poniżać innych (14%), są źle wychowani przez rodziców (10%), chcą osiągnąć swoje cele (7%). W polu „inne” uczniowie wskazywali takie przyczyny jak: „lubią dręczyć innych”, „bo to lubią i lubią dokuczać innym”, „chcą się dowartościować”, „chcą być fajni”.

- ✓ Uczniowie zostali zapytani także o zjawisko prześladowania uczniów najmłodszych klas przez starszych od siebie. Jak wskazują odpowiedzi jest to zjawisko marginalne- twierdzało odpowiedziało 10% zapytanych uczniów.
- ✓ W dalszej części badania zapytano uczniów o ich własne doświadczenia związane z przemocą rówieśniczą. 55% badanych deklaruje, że na terenie szkoły nigdy nie doświadczyło przemocy. Aczkolwiek 34% uczniów doświadczyło tam przemocy psychicznej, 24% przemocy fizycznej, a 7% innej niż wskazane formy przemocy.
- ✓ W kolejnym pytaniu 48% ankietowanych deklaruje, że nie doznali przemocy ze strony innych uczniów. Część badanych przyznaje, że kilka razy w roku (28%) oraz kilka razy w miesiącu (3%) doświadcza w szkole przemocy ze strony swoich kolegów lub koleżanek. Niektórzy uczniowie deklarują, że doświadczają przemocy rówieśniczej w szkole kilka razy w tygodniu (17%) lub nawet codziennie (3%).
- ✓ W sytuacji doświadczania przemocy uczniowie najczęściej powiedzieliby o tym wychowawcy (31%), a następnie rodzicom/ opiekunom (24%) oraz przyjacielowi (24%). Mniejsze odsetki badanych powiedziałyby o takiej sytuacji dyrektorowi szkoły (3%). 10% ankietowanych nie powiedziałyby nikomu, że doświadczą przemocy.
- ✓ W kolejnym pytaniu zapytano badanych o reakcję uczniów na bójkę na szkolnym korytarzu. Prawie połowa respondentów- 48% odpowiedziało, że ich rówieśnicy przyglądaliby się bójce, dopingowali jej uczestników. Zdecydowanie mniej badanych zaznaczyło, że uczniowie staraliby się rozdzielić uczestników bójki (24%), zgłosiliby zajście nauczycielowi (14%) lub udawaliby, że nie widzą owego zdarzenia (14%). Uzyskane odsetki wskazują, że niewielu uczniów postąpiłoby właściwie będąc świadkami bójki.
- ✓ Większość uczniów jest zdania, że zwalczaniu przemocy w szkole skuteczne byłyby przede wszystkim działania podejmowane przez grono pedagogiczne. Większość badanych- 55% odpowiedziało, że przy walce z przemocą rówieśniczą pomogłoby sprawiedliwe karanie winnych. Kolejno, 34% uważa, że potrzebne jest organizowanie zajęć sportowych, które pomogłyby rozładować negatywne emocje, 28% wybrało spotkania z pedagogiem lub psychologiem i omawianie zaistniałych sytuacji, 17% jest zdania, że agresywni uczniowie powinni być wydalani ze szkoły,

a 10% zaznaczyło zainstalowanie monitoringu na szkolnych korytarzach. Tylko 10% odpowiedziało, że w walce z przemocą w szkole pomogłyby reakcje leżące po stronie uczniów, czyli nieodpowiadanie na zaczepki.

- ✓ Uczniowie z gminy Wiskitki zostali zapytani także o doświadczanie przez nich przemocy domowej. Jak wynika z przeprowadzonych badań, 16% ankietowanych doświadczyło przemocy domowej, z czego 7% doświadcza jej kilka razy w roku, 4%- kilka razy w miesiącu, 3% nawet kilka razy w tygodniu, a 2% nawet codziennie. Kolejne pytanie dotyczyło rodzaju doświadczanej przemocy. Uczniowie najczęściej wskazywali, że doświadczają przemocy psychicznej (12%) oraz fizycznej (10%). Mniejsze odsetki zaznaczały, że są osobami, które doznały/ doznają przemocy ekonomicznej (5%), zaniedbania (2%) czy też przemocy seksualnej (1%).
- ✓ Ponad połowa- 57% uczniów nie zna osobiście ani ze słyszenia osób doświadczających przemocy domowej. Jednakże 21% badanych odpowiedziało, że zna takie osoby, a 23% nie jest pewne, ale ma podejrzenia, że niektóre znane im osoby doznają przemocy domowej.
- ✓ Uczniowie z gminy Wiskitki zostali poproszeni o ocenę częstotliwości występowania różnych zachowań w przestrzeni internetowej. Przyjętą w tych badaniach miarą jest odsetek badanych, którzy wskazują, że dane zachowanie występuje bardzo często oraz czasami. Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że najbardziej rozpowszechnionym zachowaniem z jakim spotykają się uczniowie w Internecie jest udostępnienie prywatnej wiadomości innej osobie (łącznie 45%). Zdecydowanie mniejsze odsetki dzieci i młodzieży mierzą się w cyberprzestrzeni z takimi sytuacjami jak: otrzymywanie wiadomości z wyzwiskami, obelgami (łącznie 17%), publikowanie w Internecie filmików/zdjęć, które ośmieszają mnie lub inne osoby ze szkoły, otrzymywanie złośliwych komentarzy (10%), włamanie na konto np. w serwisie społecznościowym (7%), podszywanie się w Internecie pod inne osoby (3%) oraz otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem (3%).

V Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie danej gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Gminy Wiskitki znajdują się przede wszystkim:

- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiskitkach,
- Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna w Wiskitkach;
- Zespół Interdyscyplinarny w Wiskitkach;
- Posterunek Policji w Wiskitkach;
- Ośrodki opieki zdrowotnej z terenu Gminy Wiskitki;
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Wiskitki;
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które w swojej działalności zajmują się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz ochroną osób doznających przemocy domowej.

VI Część programowa

VI 1. Założenia Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wiskitki na lata 2024 – 2027 ma charakter interdyscyplinarny i zakłada realizację przez wszystkie podmioty zobligowane do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Założenia Programu skorelowane są z lokalnymi potrzebami oraz dotychczasowymi zadaniami. Obejmują działania profilaktyczne na trzech poziomach:

- profilaktykę pierwszorzędową – ukierunkowaną na ogół mieszkańców Gminy Wiskitki; obejmuje ona działania mające na celu zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających pojawieniu się zjawiska przemocy domowej poprzez edukację i budowanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej (przejawów, przebiegu, cyklów), upowszechnianie informacji o formach wsparcia i instytucjach udzielających pomocy w środowisku lokalnym;
- profilaktykę drugorzędową – skierowaną do osób i rodzin z grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko występowania przemocy domowej;
- profilaktykę trzeciorzędową – skierowaną do rodzin, w których występuje problem przemocy domowej; obejmuje ona z jednej strony działania interwencyjne i pomocowe mające na celu ochronę i wsparcie osób doznających przemocy domowej, z drugiej oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową i zmierzające do zaprzestania stosowania przemocy, a także czynności służące zapobieganiu następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy domowej.

Oprócz działań profilaktycznych, w obszarze *Programu* zawarte są również działania służące podnoszeniu kompetencji i wsparciu zawodowemu przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

VI 2. Adresaci Programu

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Wiskitki na lata 2024-2027 mają charakter ciągły i są skierowane do:

- mieszkańców Gminy Wiskitki w tym dla osób zagrożonych przemocą domową;

- osób stosujących przemoc domową;
- osób doznających przemocy domowej;
- świadków przemocy domowej;
- osób/ instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

VI 3. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wiskitki na lata 2024-2027 jest:

Przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych.

I CEL SZCZEGÓŁOWY: Zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy oraz wsparcia osobom doznającym przemocy domowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Ścisła współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy domowej oraz udzielającym im wsparcia;
- Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";
- Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej specjalistycznej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej;
- Udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej;
- Praca socjalna z osobami doznającymi przemocy domowej;
- Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doznającym przemocy domowej;

- Podnoszenie świadomości osób doznających przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw oraz możliwych reakcji w sytuacji doświadczania przemocy domowej.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w związku z występowaniem przemocy domowej,
- ✓ liczba osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej objętych monitoringiem,
- ✓ liczba rodzin doznających przemocy domowej objętych pracą socjalną, poradnictwem oraz liczba udzielonych porad,
- ✓ liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej osób doznających przemocy domowej,
- ✓ liczba posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy domowej,
- ✓ liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych,
- ✓ liczba osób doznających przemocy domowej przebywających w ośrodkach wsparcia.

Termin realizacji działań celu szczegółowego 1: zadanie bieżące, realizowane corocznie.

Realizatorzy: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki oświatowe

Partnerzy realizacji: placówki służby zdrowia, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, kościół i społeczność lokalna.

II CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie oddziaływań w stosunku do osób stosujących przemoc domowa.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Interweniowanie w sytuacji występowania przemocy domowej poprzez stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”;
- Kierowanie do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym osób stosujących przemoc domową ze szczególnym naciskiem na motywowanie ich do udziału w programach oraz informowanie o obowiązujących, nowych, potencjalnych następstwach karnych niezgłoszenia się lub nieukończenia programu;

- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej;
- Podnoszenie świadomości osób stosujących przemoc domową w zakresie negatywnych konsekwencji prawnych, społecznych oraz zdrowotnych jej stosowania.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba przeprowadzonych interwencji,
- ✓ liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”;
- ✓ liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno- terapeutycznych,
- ✓ liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc,
- ✓ liczba podmiotów, z którymi podjęto współpracę.

Termin realizacji działań celu szczegółowego 2: zadanie bieżące, realizowane corocznie.

Realizatorzy: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny

Partnerzy realizacji: placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, kościół i społeczność lokalna

III CEL SZCZEGÓŁOWY: Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej oraz prowadzenie działalności profilaktycznej w zakresie zjawiska przemocy domowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w szczególności tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, a także organizację konkursów, zajęć edukacyjnych;
- Organizowanie akcji i kampanii informacyjnych ukazujących problem zjawiska przemocy domowej, a także wzbudzających wrażliwość wśród społeczeństwa na występowanie zjawiska przemocy domowej oraz wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za zgłaszanie takich przypadków. Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym przeznaczonych dla rodziców, których celem jest przygotowanie rodziców do wychowania dzieci bez przemocy;

- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- Rozpowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej;
- Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania nieagresywne;
- Ścisła współpraca z innymi podmiotami na terenie gminy podejmującymi działania mające na celu edukację społeczności lokalnej w kierunku przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do dzieci i młodzieży,
- ✓ liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do rodziców,
- ✓ liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych w zakresie przemocy domowej,
- ✓ liczba programów i kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w których brano udział,
- ✓ liczba organizacji pozarządowych, z którymi podjęto współpracę w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Termin realizacji działań celu szczegółowego 3: zadanie bieżące, realizowane corocznie.

Realizatorzy: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna

Partnerzy realizacji: placówki służby zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół i społeczność lokalna.

IV CEL SZCZEGÓŁOWY: Podniesienie kompetencji instytucji i osób zajmujących się problematyką przemocy domowej.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskie Karty, prowadzenia Interwencji Kryzysowej, skutecznego radzenia sobie ze stresem oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu;
- Organizowanie wizyt studyjnych, superwizji dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej;
- Zapewnienie dostępu pracownikom zawodowym zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury oraz materiałów szkoleniowych;
- Realizacja lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy poprzez współpracę różnych instytucji i osób – członków Zespołu Interdyscyplinarnego, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogów, pracowników socjalnych, policji, sędziów, kuratorów, pracowników ochrony zdrowia i asystentów rodziny

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba osób biorących udział w szkoleniach, superwizjach oraz podnoszących swoje kwalifikacje z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
- ✓ liczba zakupionych materiałów szkoleniowych.

Termin realizacji działań celu szczegółowego 4: zadanie stałe.

Realizatorzy: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Policja

Partnerzy realizacji: placówki służby zdrowia, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe

V CEL SZCZEGÓŁOWY: Diagnozowanie i stałe monitorowanie problemu przemocy domowej na terenie Gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy przez wszystkie instytucje zgodnie z wymaganiami resortowymi oraz w sposób ustalony przez Zespół Interdyscyplinarny;
- Monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy;
- Wdrażanie procedur monitorowania i interwencji w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy;
- Zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Wiskitki przez Zespół Interdyscyplinarny w celu diagnozowania skali zjawiska i monitorowania zmian.

Wskaźniki monitorujące (roczne):

- ✓ liczba osób stosujących przemoc domową;
- ✓ liczba osób doznających przemocy domowej;
- ✓ liczba działań monitoringowych;
- ✓ liczba przeprowadzonych diagnoz.

Termin realizacji działań celu szczegółowego 5: zadanie stałe.

Realizatorzy: Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny.

Partnerzy realizacji: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, Policja, placówki służby zdrowia, Policja, Miejsko- Gminna Biblioteka Publiczna, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy sądowi, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe

VI 4. Przewidywane efekty realizacji Programu

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 planuje się osiągnąć następujące efekty:

- ✓ ograniczenie zjawiska przemocy domowej oraz poprawę kondycji rodzin mieszkających na terenie gminy Wiskitki;
- ✓ wzrost wiedzy osób doznających przemocy domowej na temat przysługujących im praw oraz sposobów radzenia sobie z przemocą;

- ✓ zmniejszenie poczucia bezkarności u osób stosujących przemoc;
- ✓ zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących przemoc domową;
- ✓ podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania;
- ✓ wzrost wiedzy wśród mieszkańców gminy na temat instytucji pomagających rodzinom z problemem przemocy domowej;
- ✓ zmniejszenie tolerancji na przemoc domową wśród mieszkańców gminy;
- ✓ zwiększenie efektywności współpracy instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej;
- ✓ podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

VI 5. Monitoring Programu

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Miejsko Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym. Monitoring Programu umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań, a także pozwoli na ocenę ich skuteczności i efektywności. Monitorowanie realizacji programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 30 marca każdego roku do Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiskitkach. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiskitkach do dnia 30 kwietnia każdego roku przedkłada Burmistrzowi Miasta i Gminy Wiskitki sprawozdanie z realizacji Programu.

VI 6. Finansowanie Programu

Program będzie finansowany ze środków ze środków własnych Gminy. Może być również finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

VI 7. Harmonogram realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Wiskitki w latach 2024-2027. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.